

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.194/2022/10.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2023. május 2.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Miskolci Járásbíróság, 18.B.195/2021/26., ítélet,

tárgyalás, 2021. augusztus 31.

Másodfok: Miskolci Törvényszék, 1.Bf.529/2021/14., ítélet,
tárgyalás, 2022. március 17.

Az indítvány előterjesztője: a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség

Az indítvány iránya: a terhelt terhére

Rendelkező rész

A költségvetési csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Miskolci Törvényszék 1.Bf.529/2021/14. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

[1] A Miskolci Járásbíróság a 2021. január 12. napján tárgyalás mellőzésével meghozott 18.Bpk.2975/2020/3. számú büntetővégzésében a terhelttel szemben költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés c) pont, (3) bekezdés a) pont] miatt 7 hónap szabadságvesztés büntetést szabott ki. A szabadságvesztés végrehajtását 1 évi próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett arról, hogy a büntetést végrehajtása esetén börtön fokozatban kell végrehajtani azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap.

[2] A büntetővégzéssel szemben a terhelt tárgyalás tartása iránti kérelmet terjesztett elő.

[3] A Miskolci Járásbíróság a 2021. március 4. napján megtartott előkészítő ülésen a 18.Bpk.2975/2020/3. szám alatt tárgyalás mellőzésével meghozott végzését a 18.B.195/2021/14-I. számú végzésével hatályon kívül helyezte. A 2021. augusztus 31. napján kihirdetett 18.B.195/2021/26. számú ítéletével a terheltet költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés c) pont, (3) bekezdés a) pont] miatt megrovásban részesítette, továbbá rendelkezett a bűnügyi költségről.

[4] A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. március 17. napján meghozott 1.Bf.529/2021/14. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette miatt emelt vád alól – bűncselekmény hiányában – felmentette.

[5] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege a következő:

– A terhelt egy község polgármestereként hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatás céljából támogatási szerződést kötött a Megyei Kormányhivatal Járási Hivatalával. A támogatási szerződés szerint a Község Önkormányzata mint kedvezményezett álláskereső közfoglalkoztatási jogviszony keretében történő foglalkoztatásához és a projektek megvalósításához legfeljebb mindösszesen 98.007.710 forint vissza nem térítendő céltámogatásban részesül. A járási hivatal a kedvezményezett kérelmére a közfoglalkoztatási program költségeire 25.283.145 forint előleget állapított meg, amely egyrészt 22.283.145 forint összegű közfoglalkoztatotti bérköltségből, másrészt 3.000.000 forint összegű közvetlen és anyagköltségből tevődik össze.

– A támogatási szerződés elválaszthatatlan részét képező Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) II/1/g. pontja szerint a kedvezményezett vállalja, hogy a közfoglalkoztatásra folyósított támogatást elkülönített számlán (alszámlán), illetve – a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben, valamint a saját pénzügykezelési szabályzatában meghatározottak alapján – kizárólag a készpénzforgalom lebonyolításához szükséges mértékben elkülönített házi pénztárban kezeli; abból kizárólag a közfoglalkoztatás kiadásait finanszírozza. Az ÁSZF II/1/o. pontja szerint a támogatásként kapott összeget a kérelemben meghatározott időszakban, de legkorábban a hatósági szerződés megkötését követően, az ott megfogalmazott feladatok és költségek finanszírozására használja fel, és elszámolásra kizárólag az ilyen célú felhasználásnak megfelelő számlát, vagy számviteli bizonylatot, elszámoló lapot nyújt be.

– A támogatási szerződés alapján a Nemzeti Foglalkoztatási Alap az önkormányzat közfoglalkoztatás elnevezésű bankszámlájára 700.000 forint, valamint 24.583.145 forint, összesen 25.283.145 forint előleget utalt át.

– A terhelt az önkormányzat részére átutalt 25.283.145 forint előlegből 3.092.000 forintot átvezetett a Község Önkormányzatának állami hozzájárulás elnevezésű számlájára, és onnan 3.091.863 forint összegben rendelkezett az önkormányzat korábbi tartozásainak kiegyenlítése érdekében, így egy kft. részére 1.000.000 forint, egy Község Önkormányzata részére 1.000.000 forint, egy másik önkormányzat részére 500.000 forint, egy szolgáltató részére 120.185 forint, egy kft. részére 36.830 forint, míg egy zrt. részére 434.848 forint került megfizetésre.

– A terhelt a fentiekén túlmenően szintén 3.600.000 forint, majd 3.538.635 forint, összesen 7.138.635 forint összegű készpénzt vett fel az önkormányzat közfoglalkoztatási számlájáról, amely összeget az önkormányzat házi pénztárába befizetett. A terhelt a saját maga és a felesége által a Község Önkormányzata részére nyújtott, összesen 7.138.635 forint összegű kölcsönt fizette vissza saját maga részére.

– A terhelt a támogatási előlegből összesen 10.230.498 forintot (3.091.863 forint + 7.138.635 forint) a jóváhagyott céltól eltérően használt fel, ezáltal fenti magatartásával 10.230.498 forint vagyoni hátrányt okozott Magyarország költségvetésének. A Község Önkormányzata a közfoglalkoztatásra folyósított összegekkel, így az előlegekkel is az utolsó havi elszámolással egyidőben maradéktalanul elszámolt a Megyei Kormányhivatal Járási Hivatala felé {Miskolci Járásbíróság 18.B.195/2021/26. szám ítélet [8]-[14] bekezdés}.

A másodfokú bíróság az általa felvett bizonyítás alapján rögzítette, hogy a bizonyítékok részét képezi, hogy:

– Egy Község Önkormányzata a Község Önkormányzata részére átmeneti pénzügyi nehézségeinek áthidalása céljából összesen 1.000.000 forint kamatmentes kölcsönt adott. A terhelt a megállapodásban kijelentette, hogy a kölcsönt határidőig egy összegben visszafizeti a másik Község Önkormányzata részére;

– a Miskolci Járásbíróság B.40/2019/8. számú és a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.368/2019/8. számú ítéletével érintett ügyben – amelyben első fokon marasztaló, másodfokon bűncselekmény hiányában jogerős felmentő ítélet keletkezett – is ugyanolyan kölcsönök, tartozások visszafizetése, illetőleg megfizetése, számlák kifizetése történt a jóváhagyott céltól eltérően felhasznált összegből, mint a jelen ügyben {Miskolci Törvényszék 1.Bf.529/2021/14. számú ítélet [10]-[11] bekezdés}.

II.

[6] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség Bf.1245/2022/2. szám alatt, 2022. szeptember 16. napján a Be. 651. § (1) bekezdés alapján, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontjában foglalt okból felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.529/2021/14. számú ítéletének hatályon kívül helyezése, és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.

[7] Indokai szerint büntető anyagi jogszabályt sértett a másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék, amikor a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette.

[8] Kifejtette, hogy a társadalomra veszélyesség alapvetően objektív kategória, amelynek absztrakt jellegét és mértékét maga a törvényhozó értékeli akkor, amikor különböző cselekménytípusokat alapul véve a Btk. Különös Részében egyes bűncselekményekre törvényi tényállást állapít meg, és azokra büntetőjogi joghátrány alkalmazását rendeli. A különös részi tényállásba illeszkedő magatartások – ha azok nem jogellenesek – sohasem jelentenek veszélyt a társadalomra, ellenben a tényállásszerű, jogellenes cselekmények szükségszerűen sértik vagy veszélyeztetik az adott jogi tárgyat, következésképpen társadalomra veszélyesek.

[9] Álláspontja szerint a társadalomra veszélyesség egyrészt jogalkotói, másrészt jogalkalmazói kategória. A jogalkalmazóknak minden esetben vizsgálniuk kell az elkövetett cselekmény konkrét társadalomra veszélyességét, illetve annak mértékét. Az irányadó és senki által nem támadott jogerős ítéleti tényállás szerint a Község Önkormányzata folyamatos fizetési nehézségekkel küzdött. A terhelt, amikor úgy döntött, hogy szabálytalan módon az éppen felmerülő kiadásokra fordítja a közfoglalkoztatási programra érkezett összegeket – bízva abban, hogy erre nem fog sor kerülni –, felvállalta annak kockázatát, hogy ezzel veszélyezteti a program céljait. Bizakodása végül eredményre vezetett, így a közfoglalkoztatási támogatással határidőben el tudott számolni, azonban az önkormányzat anyagi helyzete alapján adott esetben ez másként is végződhetett volna.

[10] Egyetértett az első fokon eljáró bíróság ítéletének indokolásában kifejtett azon állásponttal, hogy egy adott cél megvalósítására nyújtott állami költségvetésből származó támogatás céltól eltérő felhasználása minden esetben veszélyes a társadalomra, ami abban rejlik, hogy a terhelt cselekvősege – még ha rövid időre is, de – veszélyeztette a közmunka program megvalósulását.

[11] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság – figyelemmel arra, hogy a terhelt a támogatási előleg összegével utóbb hiánytalanul elszámolt – helyes jogi álláspontra helyezkedett, hogy a terhelt cselekménye az elbíráláskor olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a Btk. szerint alkalmazható legkisebb büntetés kiszabása vagy más intézkedés alkalmazása is szükségtelen, ezért őt megrovásban részesítette. A törvényi tényállás megvalósulása szempontjából nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy a támogatási céltól eltérő felhasználás milyen időszakra szól: egy óra, vagy néhány hónap az az idő, amikor az eltérő felhasználás megvalósul. A céltól eltérő felhasználásra sem jogszabály nem ad felhatalmazást, sem a támogatást folyósító szerv nem adott (nem is adhatott) engedélyt.

[12] A cselekmény társadalomra veszélyességére utal az is, hogy a terhelt a saját maga és felesége által a Község Önkormányzata részére nyújtott kölcsönt a közfoglalkoztatási támogatásra adott pénzből utaltatta át az önkormányzat egy másik számlájára, és amely összeget az önkormányzat házi pénztárából fel is vett.

[13] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot helyezze hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

[14] A Legfőbb Ügyészség BF.1169/2022/4. számú indítványában a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványát – annak indokaival egyetértve – fenntartotta.

[15] Kifejtette, hogy a terhelt a támogatási szerződés mellékletében foglaltakat megszegve a közfoglalkoztatásra folyósított támogatásból nem kizárólag a közfoglalkoztatás kiadásait finanszírozta, hanem a támogatásként kapott összeget az önkormányzat tartozásainak kiegyenlítése érdekében a jóváhagyott céltól eltérően használta fel. Ugyanakkor azzal végül maradéktalanul elszámolt.

[16] Álláspontja szerint a bűncselekmény a támogatásnak az önkormányzat pénzügyi nehézségeinek áthidalására fordításával befejezetté vált, ezért a társadalomra veszélyesség hiányának ebben az időpontban kellett volna megállapíthatónak lennie, melyre azonban nem vonható következtetés. Az összegek visszafizetésére a befejezett bűncselekmény elkövetésekor a terheltnek legfeljebb csak szándéka lehetett, illetve bízhatott abban, hogy a normatív támogatásból a közfoglalkoztatással összefüggésben felmerülő kiadásait határidőben fogja tudni teljesíteni, mellyel a helyi közmunkaprogram szabályszerű megvalósítását tényleges veszélynek tette ki, ezért cselekménye nem nélkülözte a társadalomra veszélyességet.

[17] A maradéktalan elszámolás olyan körülménynek tekinthető, amelyre figyelemmel a terhelt cselekménye az elbíráláskor már valóban nem veszélyes a társadalomra, ez azonban a bűncselekmény megállapíthatóságát nem zárja ki, hanem a Btk. 64. § (1) bekezdésének alkalmazását, azaz a terhelt megrovásban részesítését teszi lehetővé.

[18] Ezért tévedett a másodfokú bíróság, amikor a terheltet az ellene jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntette miatt emelt vád alól felmentette, mivel a társadalomra veszélyesség hiánya a bűncselekmény befejezésekor nem volt megállapítható, az a vagyoni hátrány megtérítésével, és a támogatási szerződésben foglaltak lényegi teljesítésével vált csekéllyé. Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

[19] A terhelt védője az ügyben nyilvános ülés kitűzését indítványozta. Észrevételében kifejtette, hogy helytálló a másodfokú bíróság álláspontja, amely szerint a járásbíróság szembement a Miskolci Törvényszék 3.Bf.368/2019/8. számú jogerős felmentő ítéletében foglaltakkal. A terheltet azért nem lehet büntetni, mert annak érdekében, hogy az önkormányzatot megmentse a csődtől, a saját és a felesége magánvagyonából is kölcsönadott az önkormányzat részére.

[20] Indokai szerint téves a főügyészség azon hivatkozása, hogy a közfoglalkoztatási programra biztosított költségvetési források tekintetében reális veszély állt fenn az átcsoportosítások idején a vonatkozásban, hogy azokat nem tudják majd a megjelölt célra fordítani. Az is a feltételezés szintjén marad, hogy a terhelt azzal, hogy a felmerülő kiadásokra fordítja a közfoglalkoztatási programra érkezett összegeket, felvállalta annak kockázatát, hogy ezzel veszélyezteti a program céljait, és fikció az is, hogy az önkormányzat anyagi helyzete alapján adott esetben ez másként is végződhetett volna. Ehelyett megállapítható, hogy ezekkel a kölcsönszerződésekkel, illetve a terhelt a házastársa és egy rokona kamatmentes kölcsönével biztosította az önkormányzat működőképességét, sőt a közfoglalkoztatási program céljai is megvalósultak, nem kerültek veszélybe. Ezért alaptalanok a főügyészség feltételezés szintjén maradó hivatkozásai.

[21] Hivatkozott arra, hogy e cselekmény atípusos, és érdeket azért sértett formálisan, hogy fontosabb érdeket, értéket mentsen. Ebben az esetben a fontosabb érdek az volt, hogy működjön az önkormányzat, ezért adta kölcsön a saját pénzét a terhelt, illetve felesége, és annak fia. Ez a cselekmény nélkülözi a társadalomra veszélyességet. A támogatási előleg összegével a terhelt hiánytalanul elszámolt, a közmunkaprogram nem került veszélybe, az megvalósult. Ennek ellentételezéseként fennmaradt egy önkormányzat, amely a jelenlegi

viszonyok közepette évről évre csak kölcsönökből tud működni, és a terhelt e cél elérése érdekében mindent megtett, saját anyagi javait is átadta időlegesen.

[22] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Miskolci Törvényszék 1.Bf.529/2021/14. számú ítéletét hatályában tartsa fenn.

III.

[23] A Kúria a felülvizsgálati indítványt – mivel az ügyben az arra jogosult nyilvános ülés kitűzését indítványozta – a Be. 660. § (2) bekezdés a) pontja alapján nyilvános ülésen bírálta el.

[24] A Legfőbb Ügyészség képviselője a nyilvános ülésen a felülvizsgálati indítványt – annak indokaival egyetértve – fenntartotta.

[25] Kifejtette, hogy az ügyészség a terhelt terhére irányuló felülvizsgálati indítványt a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül terjesztette elő, így az joghatályos.

[26] Érvei szerint a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével került sor. Tévedett a másodfokú bíróság, amikor a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette miatt emelt vád alól felmentette, mert a társadalomra veszélyesség a vagyoni hátrány megtérítésével, és a támogatási szerződésben foglaltak lényegi teljesítésével vált csekélyé.

[27] Indítványozta, hogy a Kúria másodfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

[28] A terhelt védőjének indokai szerint az ügyészség álláspontja elfogadhatatlan, mert a társadalmi viszonyok megváltozása – mint jelen esetben az önkormányzatok alulfinanszírozása – eredményezheti a társadalomra veszélyesség hiányának megállapítását.

[29] A védő indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hatályában tartsa fenn.

IV.

[30] A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványa alapos.

[31] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügyszöndtő határozattal szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[32] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. Emiatt az ügyész jogosult a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt előterjeszteni [Be. 651. § (1) bekezdés].

[33] A Miskolci Törvényszék a 2022. március 17. napján tartott tárgyaláson meghozott ítéletével a Miskolci Járásbíróság 18.B.195/2021/26. számú ítéletét megváltoztatta, és a terheltet – bűncselekmény hiányában – felmentette a költségvetési csalás büntette miatt emelt vád alól.

[34] Az iratokból kitűnően az ügyészség – az ellentétes döntés okán megnyílt jogorvoslati lehetőségre tekintettel – három napot tartott fenn a nyilatkozattételre, majd a másodfokú ítéletet 2022. március 18. napján a Bf.1246/2021/8. számú nyilatkozata szerint tudomásul vette (Miskolci Törvényszék 1.Bf.529/2021/14. számú jegyzőkönyv 5. oldal, valamint 1.Bf.529/2021/15. számú irat), a másodfokú ítélet – ténylegesen – e napon emelkedett jogerőre.

[35] A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség Bf.1245/2022/3. számú, a terhelt terhére irányuló felülvizsgálati indítványa a bírósághoz 2022. szeptember 16. napján érkezett (Miskolci Járásbíróság 18.B.195/2021/39. számú irat).

[36] Felülvizsgálati indítványt a terhelt terhére a jogerős ügyszöndtő határozat közlésétől számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni [Be. 652. § (3) bekezdés].

[37] Amennyiben az ügyészséggel kihirdetés útján közölt ügyszöndtő határozat a kihirdetéskor nem emelkedett jogerőre, a hat hónapos határidőt a jogerősített ügyszöndtő határozat közlésétől kell számítani (1/2021. Büntető jogegységi határozat 2. pont).

[38] Az iratok alapján nem állapítható meg, hogy a jogerős ügyszöndtő határozat az ügyészség részére pontosan mikor került kézbesítésre, az azonban nem kétséges, hogy mindenképpen 2022. március 18. napját követően. Következésképpen az ügyészség a terhelt terhére irányuló, a bírósághoz 2022. szeptember 16. napján érkezett felülvizsgálati indítványa egyértelműen a jogerősített ügyszöndtő határozat közlésétől számított hat hónapon belüli.

[39] Ekként a felülvizsgálati indítvány joghatályos.

[40] Felülvizsgálatban a felülbírálat az indítványhoz [Be. 652. § (1) bekezdés], a jogerős határozatban megállapított tényálláshoz [Be. 650. § (2) bekezdés], és főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 659. § (2) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 659. § (1)

bekezdés]. A jogkövetkeztetések – így jelen esetben a felmentő rendelkezés – helyességének kérdése kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[41] A felülvizsgálati indítvány szerint az ügyben eljáró elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a terhelt cselekménye alkalmas a Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette megállapítására, azonban tévedett a másodfokú bíróság, amikor a terheltet az ellene emelt vád alól – változatlan tényállás mellett – magatartása társadalomra veszélyességének hiánya okán bűncselekmény hiányában felmentette.

[42] Ez kétségtelenül jogi – nem ténybeli – támadás, a megállapított tényekből vont jogkövetkeztetés kifogásolása.

[43] A Kúria általi felülbírálat jelen ügyben tehát annak vizsgálatát jelenti és igényli, hogy az eljáró másodfokú bíróságnak az irányadó tényállás alapján a terhelt büntetőjogi felelőssége hiányára vont jogkövetkeztetése megfelel-e a büntető anyagi jog szabályainak.

[44] A Btk. 4. § (1) bekezdése szerint bűncselekmény az a szándékosan vagy – ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli – gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény büntetés kiszabását rendeli.

[45] Felülvizsgálatban a bűncselekmény hiányában történő felmentő rendelkezés felülbírálatának egyaránt tárgya a tényállásszerűség, a bűnösség és a társadalomra veszélyesség kérdése.

[46] A tényállásszerűség az úgynevezett tárgyi okozatosság, a bűnösség pedig az úgynevezett alanyi okozatosság. A kettő együtt adja ki, hogy az elkövető tehet arról, amit a terhére róttak, amivel vádolják, mert van olyan külvilágbeli magatartása, ami a büntetőtörvényi tényállás szerinti elkövetői magatartás (mint szükséges ismerv a tárgyi oldalon); és mert tehet az ilyen magatartás tanúsításáról. Ez utóbbi az anyagi jogi bűnösség elengedhetetlen alapja, ami az alany tudati, gondolati világával függ össze (és mint ilyen, szükséges ismerv az alany oldalon). A bűncselekmény hiánya ezek hiányát jelenti.

[47] A Btk. 7. §-a szerint szándékosan követi el a bűncselekményt, aki cselekményének következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik. A bűnösség a törvényi tényállás tárgyához és tárgyi oldalához fűződő aktuális pszichikus viszony.

[48] Ez a kapcsolat a rá gondolásban fejeződik ki. Az alany akkor bűnös, ha az elkövetési magatartás tanúsításakor rá gondol a magatartás jellegére és következményére, és azt ebben a tudatban mégis végrehajtja.

[49] A Btk. 4. § (2) bekezdése alapján társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti.

[50] Jelen ügyben eldöntendő kérdés, hogy az irányadó tényállás alapján igényel-e érdemben büntetőjogi megítélést a tényállásban rögzített (vádban felrótt) magatartás.

[51] A felmentő rendelkezés támadása esetében a felülvizsgálat törvényi oka szerinti és indítvány által is célzott felülbírálat tárgya a bűnösség – vagyis a büntetőjogi felelősség – kérdése (az irányadó tényállás alapulvételével).

[52] Ugyanakkor viszont ilyenkor a Kúria döntési jogköre korlátozott, a felmentő rendelkezés bűnösséget megállapító megváltoztatására nincs törvényi lehetőség. Ha a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem ad helyt, a megtámadott határozatot hatályában fenntartja [Be. 662. § (1) bekezdés]; ha azonban a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, akkor a határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljárt bíróságot új eljárásra utasítja [Be. 663. § (1) bekezdés a) pont].

[53] A Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontja szerint, aki költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz, a költségvetési csalás büntetettét követi el. A törvényhely (3) bekezdés a) pontja alapján a bűncselekmény súlyosabban minősül, ha a költségvetési csalás jelentős vagyoni hátrányt okoz.

[54] A költségvetési csalás jogi tárgya tehát a törvényi tényállásban megjelölt ellátások rendszerének anyagi biztonságához és biztonságos működéséhez fűződő társadalmi érdek, ezen fordulat elkövetési magatartása a költségvetésből származó pénzeszközök a jóváhagyott céltól eltérő felhasználásával vagyoni hátrány okozása.

[55] A vagyoni hátrány a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny (Btk. 459. § 17. pont).

[56] Vagyoni hátrány alatt érteni kell a céltól eltérően felhasznált pénzeszközt is [Btk. 396. § (9) bekezdés b) pont harmadik fordulat].

[57] A költségvetésből származó pénzeszközök jóváhagyott céltól eltérő felhasználása valamennyi olyan pénzeszközre, mint elkövetési tárgyra vonatkozik, amelynek folyósításával kapcsolatban norma vagy aktus célt jelöl meg. Az e céltól való eltérés teszi tényállásszerűvé a magatartást.

[58] A magatartás a cél tekintetében akkor tényállásszerű, ha a normában vagy aktusban megfogalmazott szándék, törekvés, irány bármely elemétől eltér.

[59] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a terhelt a költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel, és ezzel a költségvetésnek a tényállásban rögzített vagyoni hátrányt okozott.

[60] A bűncselekmény a pénzeszköz eltérő célra történő felhasználásával befejezetté vált.

[61] Nem mentesít a felelősségre vonás alól, ha a célok akár általában, akár lényegüket tekintve utóbb megvalósulnak, mert a jóváhagyott céloknak garanciális jelentőségük van.

[62] A másodfokú bíróság indokolásában rögzítette, hogy a terhelt a tényállásban szereplő összeget az általa vezetett önkormányzat likviditási problémáinak megoldása érdekében vezette át az önkormányzat közfoglalkoztatás elnevezésű bankszámlájáról az önkormányzat állami hozzájárulás megjelölésű számlájára. Az önkormányzat így tudta a működési költségeit fedezni, a pénzügyi nehézségeinek áthidalására kapott kamatmentes kölcsönöket visszafizetni, és az önkormányzat csődbe jutását elkerülni. A terhelt cselekményével megőrizte az önkormányzat működőképességét, és amint megérkeztek az állami normatívák az önkormányzat állami hozzájárulás elnevezésű számlájára, az átcsoportosított összeget hiánytalanul visszautalta a közfoglalkoztatás elnevezésű alszámlára. Mindezek alapján a terhelt cselekménye nem veszélyeztette a közfoglalkoztatás végrehajtását, és a végső elszámolásnál a közmunkaprogram a támogatási szerződésben foglaltak szerint teljes egészében megvalósult. A terhelt formailag ugyan megvalósította a költségvetési csalás büntettét, de nem volt megállapítható a terhelt cselekményének a konkrét társadalomra veszélyessége.

[63] Jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a tényállásszerűség nem kérdés.

[64] Nem kétséges, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság által (a bizonyítás kiegészítése mellett) elfogadott tényállás alapján a terhelt cselekménye tényállásszerű és szándékos.

[65] A másodfokú bíróság érvelése szerint azonban formális a bűncselekmény megvalósulása.

[66] A törvényszék a konkrét esetben nem büntethetőséget kizáró okra, hanem a társadalomra veszélyesség hiányára hivatkozott.

[67] A következetes bírói gyakorlat szerint a tényállásszerű cselekmény esetén is vizsgálendő, hogy az adott körülmények mellett az veszélyes-e a társadalomra.

[68] A társadalomra veszélyesség – felmentéshez vezető – hiányának az elkövetés időpontjában (idején) kell fennállnia.

[69] Jelen ügyben erről nincs szó.

[70] Mindenekelőtt kiemelendő, hogy a bűncselekmény már azzal befejezetté vált, hogy az átutalt, célhoz kötött pénzeszközöket (lényegében néhány napon belül) a terhelt másra használta fel.

[71] A bűncselekmény eredménye az ebbéli magatartással okozott vagyoni hátrány, további sérelmet a törvény nem kíván meg.

[72] Mindazon cselekvőség pedig, ami ezt követő a súlyosabb következmények kiküszöbölése, enyhítése érdekében már a büntetés kiszabását érintő.

[73] A Kúria ezzel összefüggésben a következőkre mutat rá:

[74] A vagyoni hátrány megfizetése, a kár megtérítése, megtérülése, azaz az utólagos reparáció, az eredeti állapot helyreállítása nem azonos az elkövetett bűncselekmény társadalomra veszélyességének hiányával, hanem hagyományosan büntetéskiszabási kérdés.

[75] A jogalkotó az elvett, majd visszaadott pénz esetét a törvényben szabályozza, annak lehetséges következményéről rendelkezik a Btk. 396. § (8) bekezdésében, ekként korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az (1)-(6) bekezdésében meghatározott, így valamennyi költségvetési csalással okozott vagyoni hátrányt a vádemelés előtt megtéríti (kivétel a bünszervezetben elkövetés és a különös visszaesői minőség). Ez a teljes reparáció, ami a büntetés korlátlan enyhítését teszi lehetővé, de nyilvánvalóan nem az elkövetett cselekmény társadalomra veszélyességének hiányát jelenti, az ekkénti értelmezés kizárt.

[76] Ehhez képest sem értelmezhető felmentésre okot adóan az, hogy jelen esetben a terheltet mi motiválta a bűncselekmény elkövetésekor, az ugyanis a méltányolhatóság körébe tartozik, és nem a társadalomra veszélyesség hiányaként értékelendő. A jövőbeni rendezés szándéka, annak utólagos sikere (vagy sikertelensége) nem a bűncselekmény hiányát jelentheti, illetve a bűncselekmény megállapítása nem annak függvénye.

[77] A terhelt részéről a korábbi kölcsön adása a büntetendő cselekmény későbbi elkövetésére nem ad semmilyen felhatalmazást. A terhelt a magánvagyonával szabadon rendelkezhet. A közvagyonnal, a költségvetéssel, jelen esetben a célhoz kötött pénzeszközzel ezt nem teheti meg, azzal szabadon, sajátjaként nem rendelkezhet. Ez sem a társadalomra veszélyesség hiányát jelzi.

[78] Ráadásul a költségvetési pénzek eltérítése alapvetően a költségvetésből a magánvagyonba történt, így a társadalomra veszélyesség hiánya fel sem merülhet.

[79] Olyannyira nem, hogy a terhelt még csak nem is tévedhetett a cselekménye társadalomra veszélyességében, ugyanis egyrészt a korábbi elítélése hűtlen kezelés büntette miatt már a költségvetési fegyelem megtartására intette, másrészt a jelen ügyet (elkövetést) megelőzően hasonló cselekmények miatt folyamatban volt vele szemben büntetőeljárás, vádemelés történt, ekként a hatóság álláspontja is ismert volt számára.

[80] Az a körülmény, hogy a terhelti magatartás kifejtésére az önkormányzat pénzügyi likviditásának fenntartása érdekében, illetve azzal összefüggésben került sor, valamint, hogy a terhelt az érintett összegekkel utóbb elszámolt, a büntetőjogi felelősség hiányát nem jelenti, ugyanakkor megalapozza a megrovás intézkedés alkalmazhatóságát. Kétségtelen, hogy a

terhelt cselekménye az elbíráláskor olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy az e törvény szerint alkalmazható legkisebb büntetés kiszabása vagy más intézkedés alkalmazása szükségtelen.

[81] A kifejtettekből következően azonban a másodfokú bíróság által az irányadó tényállásból vont, és a büntetőjogi felelősséget kizáró jogkövetkeztetés téves, a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

[82] Ekként a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 663. § (1) bekezdés a) pont I. fordulata alapján – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontjában foglalt okból – hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította.

V.

[83] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. május 2.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró

A Kúria Bfv.III.1.194/2022/9. számú határozata 2023. május 2. napján véglegessé vált.

Budapest, 2023. május 2.

Dr. Bartkó Levente s.k.

a tanács elnöke